

Úvod do ekonomie veřejného sektoru

Veřejný sektor a smíšená ekonomika

ked

- *Soudobé pojetí ekonomie zabývající se poznáním ekonomických jevů a procesů prostřednictvím mikroekonomie a makroekonomie se v podstatě nezabývá neziskovým sektorem.*
- Proto vedle uvedených dvou vědních disciplín vznikla **VEŘEJNÁ EKONOMIE** jako věda o neziskovém sektoru.

ked

Veřejná ekonomie

- **Veřejnou ekonomii** můžeme definovat jako vědní disciplínu, která zkoumá příčiny existence, strukturu, principy fungování a efektivnost neziskového sektoru.

ked

Veřejná ekonomie a aplikované vědní disciplíny

- **Veřejná ekonomie** představuje teoretický základ pro aplikované vědní disciplíny, které se na ni úzce váží.
- Jedná se především o:
 - *ekonomiku veřejného sektoru* neboli *veřejnou ekonomiku*,
 - *ekonomiku neziskových organizací*,
 - *veřejné finance*.

ked

Definice veřejného sektoru

- V současné ekonomické teorii **nepřevládá jednoznačná definice veřejného sektoru (VS)**. Nejčastěji definujeme VS z hlediska:
 - **vlastnictví,**
 - **financování,**
 - **právního,**
 - **potřeb.**

ked

VS a teorie potřeb

- **Blok odvětví společenských potřeb** (veřejná správa, policie, justice, armáda).
- **Blok odvětví rozvoje člověka** (školaství, kultura, sport, zdravotnictví, sociální služby).
- **Blok odvětví poznání a informací** (věda a výzkum, informační systémy, masmédia).
- **Blok odvětví technické infrastruktury** (doprava, spoje, energetika, vodní hospodářství).
- **Blok odvětví privátních statků podporovaných z veřejných rozpočtů** (bydlení, zemědělství, lesnictví, rybolov).
- **Blok odvětví existenčních jistot** (zaměstnanost, sociální zabezpečení, životní prostředí).

ked

Hlavní znaky VS

- Představuje **sektor netržní**.
- Jedná se o **sektor neziskový**.
- Je financován z **veřejných financí**.
- Je řízen a spravován **veřejnou správou**.
- Rozhoduje se v něm **veřejnou volbou**.
- Podléhá **veřejné kontrole**.
- Představuje oblast společenské reality, která se nachází ve **veřejném vlastnictví**.
- Účelem jeho fungování je naplňování **veřejného zájmu** a správa věcí veřejných při respektování kritéria efektivnosti a spravedlnosti.

ked

Rozsah a struktura VS

- **Rozsah veřejného sektoru** v určitém státě, regionu či obci je ovlivňován **výší výdajů**, které uvolňují příslušné organizace a instituce z jednotlivých typů veřejných rozpočtů, či na druhé straně **výší příjmů** těchto organizací a institucí, tedy jejich rozpočtovým omezením.
- **Struktura veřejného sektoru** je nejbližší vymezena pomocí teorie potřeb, podle které veřejný sektor členíme na jednotlivé bloky a odvětví.

ked

Příčiny ovlivňující růst VS

- Faktory ekonomické
- Faktory geopolitické
- Faktory historické
- Faktory kulturně náboženské
- Faktory politické
- Faktory demografické
- Faktory vnitřní efektivity

ked

Efektivnost VS (I.)

- Efektivnost vs. hospodárnost vs. účinnost
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě definuje:
 - efektivnost: použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.

ked

Efektivnost VS (II.)

- Produkční neefektivita ve veřejném sektoru (příklad)
- Účinnost veřejného cíle (příklad)

ked

Příčiny selhávání veřejného sektoru

- menší inovační aktivita;
- tendence k byrokratizaci;
- rigidita principů a zásad při zadávání veřejných zakázek,
- veřejná produkce statků bez ohledu na zákazníky a jejich preference.

ked

Druhy neefektivnosti

- alokační,
- makroekonomická,
- redistribuční,
- produkční.

ked

Faktory efektivity VS

- rozsah a struktura VS,
- **vnější faktory efektivity:** fungování tržního sektoru, konkurenční prostředí, financování VS podle výkonu (příklad)
- **vnitřní faktory efektivity:** VaVaI, kvalifikace pracovníků, management ve VS, rozsah činností VS.

ked

Hodnocení efektivity VS (I.)

- Podle mezinárodních organizací (OECD, IMF, OSN) lze využít tyto ukazatele:
 - podíl veřejných výdajů na HDP,
 - podíl veřejných příjmů (nebo daní) na HDP,
 - zaměstnanost ve VS.

ked

Hodnocení efektivity VS (II.)

- Vyjádření efektivity pomocí následující funkce:

$$E_{VS} = f(E_{VP}, E_{VV})$$

E_{VP} efektivity veřejné produkce

E_{VV} efektivity veřejných výdajů

Výkonnost veřejného sektoru: schopnost VS svým fungováním za pomoci struktury a rozsahu veřejné produkce dosáhnout tradiční makroekonomické cíle ve spojitosti se zajištěním sociálně-udržitelné distribuční rovnosti.

ked

Použitá literatura

- HALÁSEK, D. *Veřejná ekonomika*. 2. vyd. Opava: Optys, 2007, 207 s. ISBN 80-85819-60-0.
- STIGLITZ, J. E. *Ekonomie veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997, 661 s. ISBN 80-7169-454-1.
- STRECKOVÁ, Y. A KOL. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.
- TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie*. 1. vyd. Příbram: Professional Publishing, 2008, 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.

ked

DĚKUJI ZA POZORNOST ☺

ked